

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

**Ijtimoiy-gumanitar
fanlarning dolzarb
muammolari**

4-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 4 (5) - 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahammadovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafuz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalar oliy kengashi huzuridagi Sudyalar oliy maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O‘zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo‘limi psixologik xizmat boshlig‘i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po‘latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O‘zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo‘tayeov Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O‘zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Maxmudov Mansurjon Abdug‘opporovich</i> TARIXIY ASARLAR VA ULARNI O‘RGANISH: MILLIY ZIYOLILAR TOMONIDAN OLIB BORILGAN TADQIQOTLAR	12-17
<i>Qurbonov Xurshid Raupovich</i> O‘ZBEKISTONDAN JANUBIY URALGA SAFARBAR QILINGAN “MEHNAT ARMIYACHILARI” VA ULARNING TA‘MINOTI	18-22
<i>Salayev Fazliddin Shamsiddin o‘g‘li</i> O‘ZBEKISTONDA DEMOGRAFIYANING RIVOJLANISH TARIXI VA SHAKLLANISHI	23-28
<i>Abbasov Behzod Baxtiyorovich</i> FARG‘ONA OBLASTIDA TASHKIL QILINGAN XO‘JALIKLARDA IJTIMOYIY MUAMMOLAR VA KO‘CHIRILGAN AHOLINING YANGI SHAROITGA MOSLASHISHI (1946-1965).....	29-35
<i>Mirzaliyev Ulug‘bek, Klichev Ulug‘bek</i> O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY ARXIVLAR FAOLIYATINI TASHKIL ETISH BORASIDAGI ISHLAR VA ISLOHOTLAR	36-39
<i>Tursunova Gavhar Begmuradovna</i> ROSSIYA IMPERIYASINING SIRDARYO VILOYATIDA OLIB BORGAN MA‘MURIY-SIYOSIY BOSHQARUV TIZIMI (XIX ASRNING IKKINCHI YARMI – XX ASR BOSHLARI)	40-50
<i>Vaxobov Doston Abdumannob o‘g‘li</i> IKKINCHI JAHON URUSHI YILLARIDA MAKTAB, TIBBIYOT VA SOG‘LIQNI SAQLASH XODIMLARINING G‘ALABAGA QO‘SHGAN HISSASI.....	51-54
<i>Sodiqova Yulduzxon Maxamat qizi</i> O‘ZBEKISTONDA MAKTAB TA‘LIMINI ISLOH QILINISHI VA UNDAGI O‘ZGARISHLAR (1991-2024 yy).....	55-59
<i>Maxmudov Umrbek Baxtiyorovich</i> QUYI SIRDARYOBO‘YI HUDUDLARIDA OLIB BORILGAN ARXEOLOGIK TADQIQOTLAR VA ULARNING NATIJALARI	60-64
<i>Yo‘ldosheva Gulbahor Nuriddinovna</i> MUSTAQILLIK YILLARIDA O‘RTA UMUMTA‘LIM MAKTABLARINING AHVOLI VA MODDIY – TEXNIKA BAZASINING MUSTAHKAMLANISHI (QASHQADARYO VA SURXONDARYO VILOYATLARI MISOLIDA).....	65-69
<i>Mardiyeva Guzal Karimovna</i> XOTIN-QIZLARNING 1950-1980-YILLARDA SAMARQAND VILOYATI ILM-FAN SOHASINI RIVOJLANTIRISHDAGI O‘RNI	70-75
<i>Narziyev Rustambek Xaydarovich</i> HARAKATLAR STRATEGIYASIDA NOGIRONLIGI BOR YOSHLAR UCHUN YARATILGAN IMKONIYATLAR	76-80

<i>Abdullayev Ilhomjon Ikromjonovich</i> XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA NAMANGAN SHAHRINING IJTIMOIY-IQTISODIY HAYOTI	81-87
<i>Sodiqova Maxbubaxon Raxmonaliyevna</i> O'ZBEKISTONNING MILLIY HUNARMANDCHILIGI RIVOJIDA IPAKCHILIKNING O'RNI	88-92
<i>G'ulomjon Jumanazarovich Axmedov</i> O'ZBEKISTON TARIXIDA KONCHILIK ISHI VA METALLURGIYA RIVOJLANISHI	93-99

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Abdullayev Zafarbek Safibullayevich</i> BARQARORLIK REYTINGI ORQALI FISKAL INTIZOM VA BIZNES MUHITINI RAG'BATLANTIRISHNING O'ZBEKISTON TAJRIBASI	100-116
<i>Юлдашева Надира Викторовна</i> «ГОСУДАРСТВЕННЫЕ ЗАКУПКИ ПОД КОНТРОЛЕМ: ИНСТИТУЦИОНАЛЬНЫЙ АНАЛИЗ УЗБЕКСКОЙ МОДЕЛИ МОНИТОРИНГА».....	117-123
<i>Maxsudov Sherzod Solijonovich</i> ERKIN IQTISODIY ZONALARDA INVESTITSIYA JOZIBADORLIGINI OSHIRISH	124-128
<i>Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li</i> TURISTIK VA REKREATSION KLASTERNING MUVAFFAQIYATLI FAOLIYAT YURITISH TAMOYILLARINI TIZIMLASHTIRISH	129-135
<i>Xadimova Aziza Abdufattoyevna</i> SAMARQAND VILOYATINING DEMOGRAFIK O'ZGARISHLARI VA IQTISODIY RIVOJLANISHI.....	136-145
<i>Tashpulatov Giyos Toxirovich</i> XORIJIY BAHOLOVCHI TASHKILOTLAR REYTINGI VA RENKINGINI BAHOLASHDA KOMPLEKS YONDASHUVNING QO'LLANILISHI TAHLILI (ROSSIYADAGI BAHOLOVCHI TASHKILOTLAR MISOLIDA)	146-159
<i>Ulug'muradova Nodira Berdimuradovna</i> O'ZBEKISTONDA KICHIK BIZNESNI RIVOJLANTIRISHDA INSON KAPITALINING TA'SIRI	160-164
<i>Tursunxodjayeva Shirin Zafar qizi</i> “QUTIDA RO'YXATGA OLISH” (SHELF-REGISTRATION) AMALIYOTINI JORIY ETISH	165-169

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Komilov Ro'zi Rabiyeovich</i> OILA BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MODDIY VA MA'NAVIY OMILLARNING FALSAFIY TAHLILI	170-172
<i>Хакимов Эркин</i> ЗНАНИЕ ЛОГИКИ КАК УСЛОВИЕ ФОРМИРОВАНИЯ КУЛЬТУРЫ МЫШЛЕНИЯ В ИНФОРМАЦИОННОМ ОБЩЕСТВЕ	173-180
<i>Usmonova Laylo Raxmatullayevna</i> SHARQ FALSAFASIDA INSON MUAMMOSI.....	181-185
<i>Karimov Yo'ldosh Ergashevich</i> TARIXNI SOXTALASHTIRISHNING TARIXIY TAFAKKURGA TA'SIRI MASALALARI	186-191

<i>Agzamходжаева Шахноза Саидматмабевна</i> О ЦЕЛИ И СОДЕРЖАНИИ ЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ ЖИЗНИ, ДУХОВНОМ СОВЕРШЕНСТВЕ (ПО ПРОИЗВЕДЕНИЯМ АЛИШЕРА НАВАИ).....	192-195
<i>Rustamov Ramz Rizoqulovich</i> ZAMONAVIY IQTISODIY TARG'IBOT VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	197-204
<i>Evatov Salimjon</i> MARKAZIY OSIYODA TASAVVUFY TAFAKKUR RIVOJI: IX-XII ASRLAR MEROSI	205-209
<i>Turobov Yorqinjon Yoqub o'g'li</i> ISLIM TA'LIMOTIDA SIYOSAT VA HOKIMIYAT FALSAFASI	210-213
<i>Toshpulatov Odil Nodirovich</i> IJTIMOIY MUNOSABATLARDA AMORALIZM VA IMMORALIZMNI OLDINI OLISHDA MAVJUD ME'YORLARNING AHAMIYATI	214-217
<i>Kunisheva Nadira Julanovna</i> "IJTIMOIY BAG'RIKENGLIK" TUSHUNCHASINI TADQIQ ETISHNING ILMIY-NAZARIY MASALALARI	218-223
<i>Eshpulatov Inoyat</i> FAXRIDDIN ROZIY YASHAGAN DAVR: IJTIMOY-SIYOSIY VAZIYAT VA MA'NAVIY MUHIT	224-231
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Nuniyazova Shaxlo Ulugbekovna</i> O'ZBEK ONOMASTIKASIDA GIDRONIMLARNING LINGVOMADANIY SHAKLLANISHI	232-236
<i>Алиева Эльвина Аметовна</i> ЛЕКСИЧЕСКИЙ И ЛЕКСИКО-СИНТАКСИЧЕСКИЙ ПОВТОРЫ С РАСПРОСТРАНЕНИЕМ В ХУДОЖЕСТВЕННЫХ ОЧЕРКАХ М. ЦВЕТАЕВОЙ	237-243
<i>Usmanova Sevara</i> INGLIZ VA O'ZBEK TARIXIY ROMANLARIDA TARIXIY HAQIQAT VA BADIY TO'QIMA.....	244-251
<i>Ochilov Ulug'bek Sayfulloyevich</i> MAGIK REALIZMNING MADANIYAT VA ADABIYOTGA TA'SIRI	252-260
<i>Daminova Rahima Malikovna</i> ATOYI SHE'RIYATINING BADIY LATOFATI.....	261-266
<i>Yusupov Asror</i> PUBLITSISTIK MATNLARDA UCHROVCHI LINGVOKULTUROLOGIK BIRLIKLAR TARJIMASIGA LEKSIKOGRAFIK YONDASHUV	267-271
<i>Ruziyeva Nasiba Kenjayevna</i> VLADIMIR GEORGEVICH GAKNING TARJIMA MASALALARIGA DOIR TADQIQOTLARI	272-276
<i>Batirkhanova Madina Oybekovna</i> COMPONENT ANALYSIS OF SOMATIC PHRASEOLOGISMS IN ENGLISH FICTION.....	277-281
<i>Sirojiddinova Shakhribonu</i> THE FORMATION OF MYTHOLOGY AND THE INFLUENCING FACTORS.....	282-285

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Xodjiev Yunus Muxitdinovich</i> DAVLAT XIZMATLARI VA FUQAROLIK-HUQUQIY XIZMATLAR TUSHUNCHASI HAMDA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	286-292
<i>Wang Cong</i> RESEARCH ON LEGAL ISSUES OF PERSONAL INFORMATION PROTECTION	293-300
<i>Лу Адук</i> К ВОПРОСУ О ПОНЯТИИ И КЛАССИФИКАЦИИ ВИДОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ	301-310
<i>Abdurashidova Zarina Turg'un qizi</i> FUQAROSIZLIKKA QARSHI MUROSASIZLIK: HUQUQIY CHORALARNING NAZARIY VA AMALIY JIHATLARI	311-315
<i>Axmatov Olimjon Odilovich</i> “KRIPTO-AKTIVLAR VA VALYUTA QIMMATLIKLARINI QONUNGA XILOF RAVISHDA OLISH, O'TKAZISH VA AYIRBOSHLASH: IQTISODIY, HUQUQIY XAVF-XATARLAR VA ULARNING OLDINI OLISHDA SUN'IY INTELLEKTNING O'RNI”	316-322
<i>Xatamov To'liqin Tojiddinovich</i> KUCHLI TA'SIR QILUVCHI VA GIYOHVANDLIK VOSITALARINI YANGI TURLARINI NOQONUNIY MUOMALASI BILAN BOG'LIQ JINOYATLARNING NAZARIY-HUQUQIY TAHLILI	323-329
<i>Kuchimova Shaxlo</i> VORISLIK HUQUQIDA MEROS MAJBURIYATI	330-337
<i>O'rinova Dilshoda Adhamovna</i> OILAVIY ZO'RAVONLIK JINOYATINING KRIMINOLOGIK TAVSIFI HAMDA USHBU TURDAGI JINOYATLARDA AYOLLAR JABRLANISHINI OLDINI OLISH BO'YICHA FARG'ONA TAJRIBASI	338-347
<i>Geng Zhimin</i> RESEARCH ON THE INDEPENDENCE OF THE INTERNATIONAL CRIMINAL COURT.....	348-351
<i>Xidirov Mexroj Qilich o'g'li</i> ELEKTRON TO'LOV VOSITALARI ORQALI SODIR ETILADIGAN FIRIBGARLIK JINOYATLARINING SABABLARI, ULARNING SODIR ETILISHIGA IMKON BERUVCHI OMILLAR	352-357
<i>Тулаганов Элмурод</i> ВОПРОСЫ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ КОРРУПЦИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	358-367
<i>Bozorboyev Farruh, Boboxonov Akromxon</i> DASTLABKI TERGOV BOSQICHIDA PROTSESSUAL HARAKATLARNI SODDALASHTIRISH: XOLIS INSTITUTI	368-374
<i>Abbosov Mirsulton Mirsharof o'g'li</i> JINOYAT QONUNCHILIGIDA SUN'IY INTELLEKT TUSHUNCHASI VA UNING IJTIMOIY XAVFLILIGI	375-382

<i>Mamatov Islom Qosim o'g'li</i> DAVLAT XARIDLARI BILAN BOG'LIQ JINOYATLARNI FOSH ETISH USULLARI, AMALIYOTDAGI MUAMMOLAR VA TAKLIFLAR	383-392
<i>Kamilov Oybek</i> O'ZBEKISTONNING MIGRATSIYA SOHASIDA MINTAQAVIY TASHKILOTLAR VA XORIJIY DAVLATLAR BILAN HAMKORLIGINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI	393-402
<i>Абророва Камола Саидмухторовна</i> ВЛИЯНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО КОММЕРЧЕСКОГО АРБИТРАЖА НА ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ УЗБЕКИСТАНА: ПРОБЛЕМЫ, РЕШЕНИЯ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	403-410
<i>Ne'matova Muborak Odiljonovna</i> RAQAMLI FUQAROLIKNING MOHIYATI VA UNI SHAKLLANTIRISHGA OID DOLZARB MUAMMOLAR (O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA)	411-418
<i>Jabbarova Yulduz Ibrohim qizi</i> "HUQUQNI QO'LLASH AMALIYOTIGA SUN'IY INTELLEKTNI INTEGRATSIYA QILISHNING AXLOQIY VA HUQUQIY MASALALARI"	419-427
<i>Agzamova Qizlarxon Baxtiyorovna</i> INSOFLI EGALLOVCHINING HUQUQIY MAQOMIGA OID AYRIM MASALALAR	428-432
<i>Shomirzayev Saxodulla, Sherkulov Azamat</i> VALYUTA QIMMATLIKLARINI BOJXONA CHEGARASIDAN OLIB O'TISH BILAN BOG'LIQ HUQUQBUZARLIKLARNI ANIQLASH VA JAVOGBARLIK ASOSLARI	433-441
<i>Jumanazarov Faxriddin Erkinovich</i> KONTRAFAKT MAHSULOTLAR KONTRABANDASI NATIJASIDA INTELLEKTUAL MULK HUQUQI BUZILISHINING NAZARIY-HUQUQIY JIHATLARI.....	442-448
<i>Ergashev Sharifjon Shuhrat o'g'li</i> YASHIRIN IQTISODIYOTNING JAMIYAT IJTIMOYIY-IQTISODIY FAOLIYATIGA TA'SIRI VA UNGA QARSHI KURASHISHDA BOJXONA AUDITINING O'RNI	449-457
<i>Mansurov Arslon Askarovich</i> "IJTIMOIY DAVLAT" TAMOYILINING YANGI O'ZBEKISTON SHAROITIDAGI HUQUQIY MAQOMI VA XALQARO TAJRIBA BILAN TAQQOSLAMA TAHLILI	458-463
13.00.00 - PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Abdullayev Yashnarjon Mahkamovich</i> "JISMONIY MADANIYAT NAZARIYASI VA METODIKASI" FANIDAN NAZARIY MASHG'ULOTLARNI O'TKAZISH METODIKASI	464-470
<i>Yusubjanova Musharraf Tursunali qizi</i> EHTIMOLLAR NAZARIYASI VA MATEMATIK STATISTIKANI UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA O'QITISH: XORIJIY TAJRIBA VA ILMIY YONDASHUVLAR	471-475
<i>Fayzullayeva Gulchexra, Kurbonova Gulmira</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KOLLABORATIV O'QUV MUHITINI LOYIHALASH KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISH: INNOVATSION YONDASHUVLAR VA ISTIQBOLLAR	476-481

<i>Yaqubov Fazliddin Muxitdinovich</i> ILMIY-TADQIQOTCHILIK KOMPETENTLIGINING MAZMUNI VA TARKIBIY TUZILISHI.....	482-485
<i>Mirsanova Moxira Xusniddin qizi</i> FANTASTIK IFODA SHAKLLARI VA UNING BADIYATI	486-491
<i>Tursinova Zoxida Sharabidinovna</i> TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA MAKTAB O'QITUVCHILARNING PEDAGOGIK MAHORATINI VAHOLASH MEKANIZMLARINING TAKOMILLASHUVIDA TA'LIM MENEJMENTINING O'RNI	492-496
<i>Раббимова Нодира Таштемировна</i> ТЕХНОЛОГИЯ РАЗВИТИЯ КРИТИЧЕСКОГО МЫШЛЕНИЯ ПРИ ПРЕПОДАВАНИИ ИНФЕКЦИОННЫХ БОЛЕЗНЕЙ В ВУЗЕ	497-501

Received: 16 March 2025

Accepted: 5 April 2025

Published: 15 April 2025

Article / Original Paper

THE ROLE OF EDUCATIONAL MANAGEMENT IN IMPROVING THE MECHANISMS OF ASSESSING THE PEDAGOGICAL SKILLS OF SCHOOL TEACHERS IN IMPROVING THE QUALITY OF EDUCATION

Tursinova Zokhida Sharabidinovna

doctoral student at the national institute of pedagogical excellence named after A. Avloni

Abstract. The article examines the role of education management in improving the mechanisms for managing the advanced training of teachers in schools and assessing pedagogical skills. The article presents the results of theoretical and methodological research on the study of forms and methods for monitoring the content and dynamics of the development of a teacher's professional competence, as well as the mechanisms and conditions for organizational and methodological support for his or her pedagogical growth. Practical experience in managing the scientific and methodological work of educational institutions is provided.

Keywords: profession, form, mechanism, quality, education, experience, method, style, teacher, mechanism, theoretical, educational quality, problem, Educational Management, pedagogical skills, assessment, management.

TA'LIM SIFATINI OSHIRISHDA MAKTAB O'QITUVCHILARNING PEDAGOGIK MAHORATINI BAHOLASH MEXANIZMLARINING TAKOMILLASHUVIDA TA'LIM MENEJMENTINING O'RNI

Tursinova Zoxida Sharabidinovna

A.Avloniy nomidagi pedagogik mahorat milliy instituti tayanch doktoranti

E-mail: zokhida87@mail.ru

Annotatsiya. Maqolada umumiy ta'lim tashkilotida o'qituvchilarning malakasini oshirishni boshqarish, pedagogik mahoratini baholash mexanizmlarining takomillashuvida ta'lim menejmentining o'rni masalalari muhokama qilinadi. O'qituvchining kasbiy mahoratini rivojlantirish mazmuni va dinamikasini monitoring qilish shakllari va usullarini o'rganish bo'yicha nazariy va uslubiy tadqiqotlar natijalarini, shuningdek uning pedagogik o'sishini tashkiliy-uslubiy ta'minlash mexanizmlari va shartlarini taqdim etadi. Ta'lim muassasalarining ilmiy-uslubiy ishlarini boshqarish bo'yicha amaliy tajribani taqdim etadi.

Kalit so'zlar: kasb, shakl, mexanizm, sifat, ta'lim, tajriba, usul, uslub, o'qituvchi, mexanizm, nazariy, ta'lim sifati, muammo, ta'lim menejmenti, pedagogik mahorati, baholash, boshqarish.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I4Y2025N74>

Kirish. Zamonaviy ta'limni rivojlantirish va uni isloh qilish vazifalarini belgilashda uning sifatini ta'minlash masalalari ustuvor o'rin tutadi. So'nggi yillarda ta'lim sifati muammosi o'ta dolzarb bo'lib qoldi.

Ta'lim sifati nafaqat o'quvchilar bilimlarining davlat ta'lim standartlariga muvofiqligi, balki ta'lim muassasasining o'zi muvaffaqiyatli ishlashi, shuningdek har bir o'qituvchining ta'lim xizmatlari sifatini ta'minlash sohasidagi faoliyatini ifodalaydi. Ta'lim sifati haqida gapirganda, bu o'qituvchilar o'quvchilarni o'qitishda qanday natijalarga erishishini baholashni anglatadi.

Zamonaviy ta'lim muassasasi uchun "ta'lim sifati" tushunchasi, birinchi navbatda, ta'lim xizmatlari bozorida raqobatbardoshligi bilan bog'liq. Shu bilan birga, u ta'lim xizmatining iste'mol xususiyatlari majmuasi sifatida qaraladi, bu esa o'quvchining shaxsini rivojlantirish uchun ichki ehtiyojlarni qondirishni ta'minlaydi. Shu munosabat bilan maktab darajasida ta'lim sifatini boshqarish zarurati tobora ongli va dolzarb bo'lib bormoqda. Maktabda ta'lim sifatini boshqarish-loyihalash jarayoni, ya'ni ta'lim maqsadlarini belgilash va ularga erishish yo'llarini aniqlash; bu o'quv jarayonini tashkil etish va uning ishtirokchilarini sifatli ishlashga undash; maqsadlardan og'ishlarni aniqlash jarayoni sifatida nazorat qilish va monitoring-rivojlanishdagi o'zgarishlarni kuzatish tizimi; natijalarni tartibga solish va tahlil qilishdir. Ta'lim sifatini boshqarish muammosi har qanday maktab, har bir rahbar va o'qituvchi uchun eng dolzarb masalalardan biridir. Ta'lim sifati muammolarini hisobga olgan holda biz bir qator asosiy tushunchalarga tayanamiz: sifat, sifatni ta'minlash, ta'lim, ta'lim sifatini boshqarish, sifatni yaxshilash. Sifat-obyektning belgilangan va mo'ljallangan ehtiyojlarini qondirish qobiliyati bilan bog'liq xususiyatlar to'plami[2]. **Sifatni ta'minlash** – bu sifat talablariga muvofiqlikni kafolatlash maqsadida amalga oshiriladigan va doimiy nazoratni o'z ichiga olgan barcha rejalashtirilgan hamda bajariladigan tadbirlar majmuasidir. **Ta'lim** esa – shaxsning ongli ravishda ijtimoiylashuvini ta'minlovchi jarayon bo'lib, bunda talaba madaniy qadriyatlar va namunalarni o'zlashtiradi, tizimli bilim va amaliy ko'nikmalarni egallaydi hamda dunyoqarashi va hissiy munosabati asosida o'zining "men" obrazini shakllantiradi. **Ta'lim sifatini boshqarish** – bu ta'lim sifatini ta'minlash, rivojlantirish, nazorat qilish va baholashga yo'naltirilgan strategik va amaliy choralarni tizimli asosda amalga oshiruvchi boshqaruv faoliyatidir. **Sifatni yaxshilash** esa – ta'lim faoliyatining mavjud holatini ta'lim sifatiga oid siyosatda belgilangan maqsad va vazifalarga yaqinlashtirish jarayoni va natijasidir. Bu tushuncha muayyan ta'lim muassasasida ta'lim jarayonining holatini tahlil qilishda muhim rol o'ynaydi. "Sifatni yaxshilash" ta'lim tizimida ijobiy o'zgarishlarni bildiradi, biroq bu holat yakuniy natijaga erishishni emas, balki uzluksiz taraqqiyot jarayonini anglatadi.

Tadqiqotimizning dolzarbligini ta'lim sohasini tartibga soluvchi "Ta'lim to'g'risidagi qonun", "Pedagogning maqomi", "Ta'limni rivojlantirish" kabi me'yoriy hujjatlar bilan bevosita bog'liq bo'lib, unda ta'lim sifati, uni boshqarish va monitoring qilish jarayonlariga innovatsion yondashuvlar bo'yicha qo'yilayotgan yangi talablar o'z aksini topgan. Tadqiqot asosan o'qituvchilarning kasbiy rivojlanish darajasi va uning o'zgarish dinamikasiga alohida e'tibor qaratadi. Mazkur hujjatlarga asosan, umumiy ta'lim tashkilotlarida amalga oshirilayotgan o'qituvchilarning kasbiy malakasini oshirish jarayoni yangicha moddiy-texnik hamda tashkiliy yondashuvlar bilan ajralib turadi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Potashnik M. M. ning fikriga ko'ra, "ta'lim sifati maqsad va natijaning nisbati, maqsadlarga erishish o'lchovi sifatida taqdim etiladi, garchi maqsadlar (natijalar) faqat operatsion ravishda berilgan va talabaning potensial rivojlanish zonasida prognoz qilingan bo'lsa". A. M. Moiseev "maktabdagi ta'lim sifati" tushunchasini "maktab o'quvchilarining, jamiyatning, mijozlarning ta'lim ehtiyojlarini qondira oladigan ta'lim natijalarining muhim xususiyatlari va xususiyatlari to'plami" deb izohlaydi. V. M. Polonskiy bitiruvchilarning ta'lim sifatini "bitiruvchilar erishgan ma'lum darajadagi bilim, ko'nikma, aqliy, jismoniy va axloqiy rivojlanish" deb tushunadi. V. P. Pan., O. A. Krasnik uzluksiz kasbiy o'sish va pedagogik mahoratni rivojlantirish uchun sharoit yaratishga qaratilgan o'qituvchilarning malakasini oshirish uchun yetarli boshqaruv tizimini joriy etish zarurligiga e'tibor qaratmoqda

[8]. Kondrasheva [1], o'qituvchining kasbiy rivojlanishini boshqarish, uning kasbiy mahoratini rivojlantirish mazmuni va dinamikasini kuzatish shakllari va usullarini o'rganish bo'yicha ilmiy sohada ushbu sohadagi tadqiqotlarning miqdori va mazmunli tarkibiy qismi yo'q. Shu munosabat bilan bizning maqolamizning maqsadi umumiy ta'lim tashkilotida o'qituvchilarning kasbiy mahoratini rivojlantirishni boshqarishning asosiy shakllari va usullarini o'rganishdir. Umumiy ta'lim tizimida o'qituvchining kasbiy rivojlanishini boshqarishning asosiy muammolarini o'rganib, J. S. Kondrasheva [1] kasbiy kompetensiyalarni egallashning alohida roliga, pedagogik va ta'lim faoliyatidagi yuqori kasbiy yutuqlarga, uni amalga oshirishning ijodiy darajasiga, shuningdek kasbiy va pedagogik o'zini o'zi rivojlantirishga e'tibor qaratadi. Shu munosabat bilan, o'qituvchining kasbiy mahorati bilan biz muallifga ergashib, ta'limning hozirgi rivojlanish darajasi va fanni o'qitish nazariyasi va metodologiyasini aks ettiruvchi nazariy, uslubiy, psixologik va pedagogik bilimlarni, zamonaviy talablarga javob beradigan o'quv faoliyatining individual uslubi, pedagogik va uslubiy ko'nikmalarni egallash sifati va darajasini tushunamiz.

Natijalar. O'qituvchilarning kasbiy mahorati konsepsiyasining mohiyatini o'rganish, O. V. Petrova va V. A. Kuznesova [5] ushbu hodisaning mohiyatini aniqlash tarkibiga quyidagi tushunchalarni kiritish mumkin: turli sharoitlarda kasbiy va pedagogik vazifalarni muvaffaqiyatli hal qilishga tayyorlik; kasbiy rivojlanish jarayonining uzluksizligi; kasbiy rivojlanish jarayonining boshqarilishi. Ushbu jarayon umumiy ta'lim tashkiloti tomonidan ilmiy-uslubiy ta'minot, pedagogik charchashning oldini olish va boshqalar shaklida. Taqdim etilgan tushunchalarga asoslanib, ta'lim sifatini ochiq ta'lim tizimlarini rivojlantirish jarayonining holati va samaradorligini tavsiflovchi ijtimoiy kategoriya sifatida aniqlash mumkin, uning bir tomondan ta'limning me'yoriy maqsadlariga muvofiqligi, boshqa tomondan, shaxsning ehtiyojlari, umidlari, talablari va turli xil ijtimoiy guruhlar yuqori ta'lim natijalariga erishishda. Sifat sohasidagi ishlar o'quv jarayonining bevosita subyektlariga (o'quv va talabalar) va ta'lim muassasasining tashqi sheriklariga (ota-onalar, ish beruvchilar, ijtimoiy institutlar) nisbatan maksimal darajada ochiqlikka intiladi. Sifat sohasidagi asosiy tarkibiy qismlarni shakllantirish, muvofiqlashtirish va tasdiqlash ta'lim muassasasi ma'muriyatining eng muhim funksiyalaridan biridir. Sifat tizimini sifat siyosatini amalga oshirish vositasi sifatida ko'rib chiqish mumkin[6]. Muayyan natijalarga erishish uchun aniq harakatlar dasturini taklif qilish, maqsadlarni aniq shakllantirish, sifat sohasidagi ishlar tashkilot xodimlari uchun rag'batlantiruvchi rol o'ynashi, uning kasbiy fazilatlarini qo'llab-quvvatlashi va uni pedagogik va uslubiy mahoratini oshirishga majbur qilishi mumkin. Sifat sohasidagi ishlarning shakllanishi sifatni strategik rejalashtirish jarayoni bilan chambarchas bog'liq bo'lib, bu uzoq muddatli ustuvorliklarni shakllantirishga imkon beradi va tashkilot va uning xodimlarining rivojlanishidagi oqilona o'zgarishlarga hissa qo'shadi. Strategik rejalashtirishning yetakchi maqsadlari nafaqat ma'lum bir davr uchun ta'lim muassasasini rivojlantirishning umumiy rejasini ishlab chiqish, balki ushbu ta'lim muassasasi tomonidan ko'rsatiladigan ta'lim xizmatlarining asosiy yo'nalishlarini tushunish va qayta ko'rib chiqish va ularning iste'molchilar talablariga muvofiqligi bilan belgilanadi.

Muhokama. O'z navbatida, bizning fikrimizcha, o'quv jarayonining sifati ham integral tushunchadir va unda bir nechta tarkibiy qismlarni ajratish mumkin:

ta'lim tarkibining sifati;

ta'lim texnologiyalarining sifati;

o'quv jarayonining sifati (umuman o'qituvchilar tarkibi va uning har bir subyekti faoliyati);

shartlarning sifati (ilmiy-uslubiy, boshqaruv, tashkiliy, psixologik, moddiy-texnik va boshqalar);

o'qituvchilarning sifati (malaka).

Shunday qilib, ta'lim sifati – bu resurs ta'minoti, o'quv jarayoni, ta'lim natijalarining me'yoriy talablarga, ijtimoiy va shaxsiy kutishlarga muvofiqligi darajasini aks ettiruvchi ta'lim tizimining ajralmas xarakteristikasidir.

Ta'lim sifatini baholash-dagnostika va baholash jarayonlari yordamida resurs ta'minoti, o'quv jarayoni, ta'lim natijalari, me'yoriy talablar, ijtimoiy va shaxsiy kutishlarga muvofiqlik darajasini aniqlanadi. L. P. Pasechnikova [4] ularning madaniyatining rivojlanishi quyidagi asosiy bosqichlarga asoslanganligini ta'kidlaydi: yashirin kurslar; ota-onalar va murabbiylik kurslari; ota-onalar va o'quv kurslari. Strategik rejalashtirish jarayonidan oldin o'quv jarayoni va xodimlar faoliyatining kuchli va zaif tomonlarini o'rganish va tushunishni o'z ichiga olgan ta'lim muassasasining rivojlanish holatini har tomonlama tahlil qilish kerak. Strategik rejalashtirish jarayonida ta'lim muassasasining maqsadi, falsafasi, asosiy qadriyatlari sifat tushunchasi bilan belgilangan maqsadlarni amalga oshirishga mos keladi[9]. Rejalashtirishning asosiy vazifasi muvaffaqiyatga erishish yo'lini strategik ko'rish, yuqori sifatli ta'lim muhiti va ta'lim natijalariga erishish, muvaffaqiyatga erishishga xalaqit beradigan tashqi va ichki omillarni aniqlash va yo'q qilishdir. Strategik rejalashtirish har xil turdagi kamchiliklarni oldini olish, erta aniqlash va tezda bartaraf etish orqali samaradorlikka intilishni aks ettiradi, bu esa ta'lim sifatini oshirishning potensial manbai hisoblanadi. Rejalashtirishda shuni yodda tutish kerakki, ichki va tashqi, ko'rinadigan va yashirin nuqsonlar mavjudligi sababli ta'lim sifati pasayadi. Ichki nuqsonlarni o'quv jarayonining nomukammalligi, noqulay ijtimoiy-psixologik iqlim, maktabni boshqarishning yetarli bo'lmagan usullari tufayli ta'lim muassasasining aybi bilan yuzaga kelgan kamchiliklar deb hisoblash mumkin. Ta'limning tashqi nuqsonlari atrof-muhitning bolaga ta'siri, maktab va jamiyatning zaif o'zaro ta'siri, oila va maktab o'rtasidagi hamkorlikning yo'qligi bilan bog'liq. Tashqi nuqsonlarga o'spirinlarning umumiy ijtimoiy-pedagogik e'tiborsizligi, maktab o'quvchilarining deviant xatti-harakatlari, umuman o'quv faoliyati uchun past motivatsiya, ijtimoiy kompetensiyaning past rivojlanish darajasi kiradi. Ko'rinadigan nuqsonlar-bu osonlikcha aniqlanadigan va obyektiv tashxis qo'yiladigan, kuzatilishi kerak bo'lgan ta'limdagi nuqsonlar, qoida tariqasida, o'quvchilarning o'ziga xos bilim va ko'nikmalarining etishmasligi, shuningdek deviant xatti-harakatlar, huquqbuzarliklar va boshqalar bilan bog'liq[3].

Xulosa. Kolozhvari I. A. ga ko'ra, ta'lim faoliyati xavfi tashqi va ichki omillar ta'siri ostida ta'lim muhiti sharoitidagi o'zgarishlar tufayli salbiy natijaga erishish ehtimoli (xavfi). Ta'lim faoliyati uchun xavfli vaziyatlarga quyidagilar kiradi: o'quv jarayoni ishtirokchilarining jismoniy va ruhiy haddan tashqari yuklanishi (sog'liqning buzilishi xavfi); ta'lim muassasalarining ishlashi va rivojlanish rejimini ta'minlash uchun me'yoriy moliyalashtirishning etishmasligi (kam moliyalashtirish xavfi); ta'lim tizimi resurslarining ma'naviy qarishi (xodimlarning malakasini pasaytirish xavfi, maktabning moddiy-texnik jihozlaridan keyinchalik foydalanishning mumkin emasligi va boshqalar); boshqaruv yoki pedagogik xato ehtimoli (salbiy yoki prognoz qilinmagan natijani olish xavfi) va boshqa ta'lim faoliyati xavfi qaytarilishi va qaytarilmasligi mumkin. Xatarlarni boshqarishning maqsadi

ruxsat etilgan xavf chegaralarini (mezonlarini) belgilash va vaziyatni shu chegaralarda ushlab turish mexanizmlarini aniqlashdir.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Kondrasheva O. S. Umumiy ta'lim tizimida o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishini boshqarish muammolari // Sog'liqni saqlash inson salohiyatining asosidir: muammolar va ularni hal qilish usullari. - 2021. - Jild 16. - №4. 14.
2. Krasnik O. A. Sertifikatlash o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish omillaridan biri sifatida // XXI asrda ko'p qutbli dunyo me'morchiligi: madaniyat va ta'lim: VIII O'rta maktab. ilmiy.- amaliyot. konf. Birobidjan, 2023 yil. 294-298 betlar.
3. Litovkina L. S. O'qituvchilarning uzluksiz ta'limida uslubiy birlashmalarning roli // fan, madaniyat, ta'lim: dolzarb masalalar, yutuqlar va innovatsiyalar: mat-la II interst. ilmiy.- amaliyot. konf. - Penza, 2021 yil. 89-93 betlar.
4. Pasechnikova L. P. Umumta'lim tashkiloti darajasida o'qituvchilarning kasbiy mahoratini oshirish tizimini boshqarish // akmeologik g'oyalar kontekstida pedagog kadrlarning qo'shimcha kasb-hunar ta'limi: O'rta maktab. ilmiy.- amaliyot. konf. Donetsk, 2020 yil. - Jild 1. 118-sahifa.
5. Bordovskiy G. L., Nesterov A. A., Trapitsin S. Yu. o'quv jarayoni sifatini boshqarish. Gertsen, 2001.359 s.
6. Potashnik M. M. Ta'lim sifatini boshqarish. - M.: Rossiya Pedagogika jamiyati, 2001.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 4 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).